

Sistemul Monetar Internațional De La Bretton Woods

(Fragment)

Sursa: RegieLive®

Conferința Monetară și Financiară din 1944 de la Bretton Woods a abordat pentru întâia oară problema creării unui sistem monetar internațional, bazat pe etalonul aur-devize și, în cadrul acestuia, pe dolar ca principală monedă de rezervă.

- Propunerea făcută de de J. M. Keynes de creare a unei monede internaționale, denumită „bancor”, nu a fost acceptată.
- A prevalat concepția americană cuprinsă în Planul White de a se utiliza pe plan internațional monedele naționale.
- Propunerea creării unei monede internaționale a fost numai un adevăr prematur, mecanismele monetare ulterioare fiind favorabile punerii în circulație și utilizării în proporție tot mai mare a unei astfel de monede (DST) emisă de FMI.

Crearea în 1944 a SMI a însemnat primul mare succes al ideii de cooperare internațională în sistemul monetar, un succes al concepției potrivit căreia o monedă națională poate îndeplini funcții internaționale și, ca atare, poate servi ca pivot al sistemului.

- SMI din 1944 a fost conceput ca un ansamblu de norme și tehnici convenite și acceptate pe baza unor reglementări instituționalizate, menite să coordoneze comportamentul monetar al țărilor în relațiile de plăți și de stingere a angajamentelor reciproce, generate de schimburile comerciale, necomerciale și de mișcările de capital pe plan internațional.
- Ansamblul acestor norme de conduită monetară internațională au fost incluse în statutul FMI, organism creat în scopul supravegherii și sprijinirii aplicării de către țările membre a principiilor de funcționare ale sistemului nou creat.

Principii de funcționare

Scopul principal al SMI, creat în 1944, l-a constituit asigurarea prin intermediul mecanismelor sale de funcționare a unei **largi cooperări monetare** și, pe această bază, creșterea echilibrată a comerțului internațional, ca o condiție a dezvoltării economice a fiecărei țări și a economiei mondiale în ansamblul ei. Pentru îndeplinirea acestui deziderat, la baza mecanismelor sale de funcționare au fost puse o serie de principii, dintre care cele mai importante vizau: alegerea etalonului monetar, menținerea stabilității parităților și cursurilor de schimb ale monedelor naționale, asigurarea convertibilității internaționale a monedelor, crearea rezervelor monetare oficiale și asigurarea lichidității internaționale, echilibrarea balanțelor de plăți.

a. Etalonul monetar. Elementul esențial al reglementărilor monetare internaționale, definirea și alegerea etalonului monetar, respectiv a monedei de rezervă, a reprezentat un principiu de bază al sistemului, economiile naționale și FMI cooperând la aplicarea lui în practică.

În cadrul SM creat în 1944, dolarului i-a revenit rolul de etalon și, într-un cadru mai larg, cel de monedă de rezervă și de plată pe plan internațional.

- Faptul că aurul a fost considerat marfă și mijloc de schimb, i-a asigurat exercitarea, alături de \$, a rolului de etalon, rol care s-a diminuat treptat și care va înceta în 1971, odată cu sistarea convertibilității internaționale a \$ în aur.
- Acest eveniment a corespuns cu excluderea totală a aurului de la baza sistemelor monetare naționale și a celui internațional, el alăturându-se celorlalte mărfuri pentru a contribui la formarea etalonului monetar actual, cel al puterii de cumpărare.

Odată acceptat \$, ca etalon și monedă de rezervă a SMI, s-a procedat la definirea lui și la precizarea mecanismelor de menținere pe termen lung a puterii sale de cumpărare.

- Definirea \$ ca etalon avea în vedere mecanismele monetare bazate pe etalonul aur, existente în funcțiune la data respectivă.
- Având la bază rezervele de aur de 24 mld \$ aflate la dispoziția Sistemului Federal de Rezerve al SUA, \$ era definit prin valoarea paritară de 0,888671 gr aur.
- \$ a devenit etalon al sistemului, între el și aur stabilindu-se un raport valoric de 35 \$ uncia, acesta fiind convenit și ca preț fix și oficial al aurului.

În cadrul sistemului instituit, sistem denumit etalon aur-devize (aur-dolar), etalonul aur avea drept corespondent în economia SUA totalitatea bunurilor și serviciilor produse; posesorul, nerezident, al \$ avea posibilitatea să aleagă între cele 2 forme materiale ale etalonului.

- Valoarea paritară a \$ funcționa drept garanție pentru asigurarea unui grad ridicat de încredere în \$ pentru posesorul străin.
- Aurul intra în circuit numai atunci când economia SUA nu reușea să asigure echilibrul între conținutul valoric al \$ aflat în circuit internațional și valoarea bunurilor corespunzătoare puterii sale de cumpărare.
- Dacă puterea de cumpărare a \$ era în scădere, posesorul de dolari se îndrepta spre rezerva de aur a SUA, solicitând o cantitate de aur corespunzătoare valorii paritare a \$ și a sumei în dolari de care dispunea.

b. Stabilitatea cursurilor de schimb. A reprezentat unul dintre principiile fundamentale de funcționare a sistemului, aplicarea lui în practică de către FMI fiind considerată **condiția de bază** pentru realizarea cooperării monetare și a dezvoltării comerțului internațional, pentru asigurarea stabilității monetare și, implicit, a celei economice.

- Aplicarea acestui principiu a fixat opțiunea pentru practicarea cursurilor fixe.
- În acest scop, fiecare țară membră a FMI era obligată să își definească valoarea paritară a monedei în aur sau în dolari.
- Față de paritatea oficială, cursurile de piață ale monedelor naționale puteau oscila în cadrul unor marje de $\pm 1\%$, țările emitente având obligația să supravegheze strict această evoluție.

Alături, deci, de cursurile oficiale (la paritate) și cursurile de piață au funcționat și noțiunile de **curs-planșeu** și de **curs-plafon**.

- Acestea nu sunt cursuri de piață, ci margini abstracte care definesc frontierele pe care cursul de piață nu trebuie să le depășească.
- Este știut că operațiile comerciale și financiare se efectuează la cursul de piață, care fluctuează de o parte și de alta a cursului oficial.
- Cursul-planșeu și cursul-plafon aveau rolul de a limita amplitudinea cursului de piață.
 - Cursul-planșeu corespunde valorii oficial autorizată cea mai scăzută ce poate fi atinsă pe piață de către moneda unei țări în raport cu \$.
 - Cursul-plafon corespunde valorii de schimb autorizată cea mai ridicată ce putea fi atinsă pe piață.

Este important să nu se confunde fixitatea parităților cu cea a cursurilor de schimb.

- Ceea ce este fix, este acest „culoar”, în interiorul căruia cursurile de schimb sunt determinate prin confruntarea dintre cerere și ofertă, deci de către piață.
- Menținerea cursului de piață în aceste limite considerate normale se realiza printr-un mecanism special, respectiv prin intervenții repetate pe piață cu operațiuni de vânzări-cumpărări de monedă.
- Dacă efectele așteptate nu se produceau, se recurgea la modificarea valorii paritare, dar numai pentru corectarea unui dezechilibru fundamental în economia unei țări.

Deci, mecanismul monetar cuprindea și procedee necesare refacerii periodice a echilibrului între conținutul valoric al unei monede și puterea de cumpărare a acesteia.

- În situația în care puterea de cumpărare pierdea o parte din mărimea sa, iar metodele curente de redresare (creșterea dobânzilor, limitarea creditelor etc.) nu dădeau rezultate satisfăcătoare și apărea un dezechilibru, atunci se permitea de către FMI modificarea valorii paritare prin operațiunea de **devalorizare oficială**, unitatea monetară fiind definită printr-o cantitate mai mică de aur.
- În cazul în care puterea de cumpărare creștea peste anumite limite considerate normale, atunci corectarea valorii paritare se realiza prin operațiunea de **revalorizare oficială**, mărindu-se cantitatea de aur cu care se definea unitatea monetară.

c. Convertibilitatea monetară. Funcționarea convertibilității viza 2 aspecte distincte: primul se refera la convertibilitatea \$, în calitatea sa de etalon, monedă de rezervă și de plată în cadrul sistemului, iar al doilea avea în vedere convertibilitatea monedelor naționale ale celorlalte țări, membre ale FMI.

În ceea ce privește \$, acesta a reprezentat **singura monedă convertibilă în aur**, autoritățile monetare americane angajându-se să convertească oricând la cererea băncilor centrale deținerile lor în dolari, la prețul oficial de 35\$ uncia.

Pentru monedele naționale ale celorlalte țări, convertibilitatea și-a găsit o anumită reglementare în statutul FMI din care rezultau 2 accepțiuni:

1. una potrivit căreia trecerea la convertibilitate însemna desființarea restricțiilor și discriminărilor în domeniul plăților și transferurilor internaționale;
2. cealaltă, în raport de care convertibilitatea însemna obligația băncii centrale de a cumpăra propria monedă deținută de o bancă centrală străină, la cererea acesteia,

cu condiția ca suma respectivă să provină din tranzacții curente sau să fie necesară pentru plăți curente.

- Din această reglementare rezultă că efectuarea operațiunilor propriu-zise de convertire, adică de transformare oficială a unei monede în alta, era limitată de relațiile dintre autoritățile monetare.
- Toate celelalte operațiuni de plăți generate de nevoi comerciale sau financiare și desfășurate între persoane fizice și juridice se efectuau pe piață fără intervenția directă a băncilor centrale.
- Exista, deci, pentru aceste monede o convertibilitate reciprocă (oficială și de piață), ele putând fi transformate în aur direct, prin intermediul \$.

d. Crearea unor rezerve monetare oficiale. Autoritățile monetare ale țărilor membre la FMI aveau obligația să-și constituie rezerve monetare corespunzătoare nevoilor determinate, în general de 2 operațiuni:

1. convertirea sumelor solicitate;
2. intervențiile pe piață ale autorităților monetare în scopul menținerii stabilității cursurilor de schimb.

- În rezervele monetare, alături de aur și titluri emise pe piețele financiar-monetare naționale este introdusă și valuta (în speță \$ care pătrunde în economia unei țări prin intermediul operațiunilor comerciale și financiare).
- În acest cadru, moneda altei țări (\$) a devenit **garanție** pentru emisiunea de monedă națională.
- Atât aurul cât și mărfurile care stau în spatele valutei de rezervă sunt situate în altă economie decât cea care își constituie rezervele.

e. Echilibrul balanțelor de plăți. Țările membre aveau obligația să supravegheze și să asigure menținerea echilibrului balanțelor lor de plăți.

- Ca soluție extremă pentru menținerea acestui echilibru, respectiv pentru ajustarea eventualelor deficite sau excedente exagerate, exista posibilitatea utilizării de comun acord cu FMI a tehnicii devalorizării sau revalorizării monedelor naționale.
- De la acest principiu făcea excepție SUA, deoarece acoperirea deficitului balanțelor lor de plăți avea loc prin emisiune de monedă proprie având în vedere statutul \$ în cadrul sistemului.